

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دیدگاه استادان و کارشناسان مسئول آموزش مؤسسات آموزش عالی رشت^۱

نادر افقی^۲
عباس صادقی^۳
محمد حسن بناپورحمیدی^۴
سیده فاطمه امامی^۵

چکیده

تقلب امتحانی پدیده‌ای عالم گیر است که محدود به مرز جغرافیایی و یا دانشگاه و مدرسه خاصی نمی‌شود. مسئله اصلی در این مقاله بررسی و پاسخ به ۹ سوال در باره پدیده تقلب با توجه به مضامین چند وجهی آن از زوایای متفاوت است که توسط استادان دانشگاه و کارشناسان مسئول آموزش در سطح دانشگاه‌های شهر رشت صورت پذیرفت و تکمیل گردید. این پژوهش از نوع مقطعی و با هدف توصیفی-تبیینی است. از آنجا که این تحقیق به دنبال درک و شرح واژه تقلب از دیدگاه استادان و کارشناسان مسئول آموزش مؤسسات عالی

^۱. این پژوهش بر گرفته از طرح پژوهش مصوب با عنوان بررسی عوامل موثر بر انجام تقلب در بین دانشجویان مؤسسات آموزش عالی شهر رشت است که در سال ۱۳۹۰ در دانشگاه گیلان انجام گرفته است.

^۲. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران، مسئول مکاتبه، پست الکترونیک:

N.ofoghi@yahoo.com

^۳. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران، پست الکترونیک:

Asadeghi@guilan.ac.ir

^۴. مربی گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران، پست الکترونیک:

Banapou@guilan.ac.ir

^۵. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران، پست الکترونیک:

F.emami۲۲@yahoo.com

شهر رشت و نوع تفسیر آنان از جهان اجتماعی بوده است، جمع آوری داده‌ها با رویکرد کیفی و تکنیک مصاحبه نیمه ساختار مند با ۲۰ نفر از استادان و کارشناسان مسئول آموزش که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده بودند، صورت گرفت. با نگاهی به تحلیل یافته‌های تحقیق بر اساس کد گذاری موضوعی داده‌ها می‌توان متوجه این موضوع شد که هر یک از افراد نمونه، نظرات متفاوتی در خصوص مضامین مورد نظر ارائه نموده اند. نتایج این پژوهش نشان دادند که مواردی نظیر: عدم تسلط بر موضوع درسی، کوتاهی در انجام تکالیف دانشجویی، عدم آمادگی برای امتحان، عدم اجرای قوانین و مقررات، نداشتن انگیزه کافی، فضای جلسه امتحان، نبودن بلوغ اجتماعی کافی در دانشجویان، مدرک گرایی، بزرگ نمایی کاذب نمرات امتحانی، می‌توانند عوامل تاثیرگذار بر گرایش به تقلب در میان دانشجویان باشند.

واژگان کلیدی: تقلب، تخلف، سازگاری ارزشی، موسسات آموزش عالی رشت.

مقدمه و بیان مسئله

نهادهای آموزشی و پرورشی، فرایند نظام‌یافته جامعه‌پذیری افراد را بر عهده دارند. امتحان و آزمون، نهادهای فرعی آن می‌باشند (نیک گهر، ۱۳۸۳: ۱۸۶ به نقل از علیخواه و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۶۲). یکی از مسائل جامعه دانشگاهی تقلب است. رفتار تقلب در محیط آکادمیک در حال افزایش است (مک کاب^۶ و ترینو، ۱۹۹۷؛ مک کاب و دیگران، ۲۰۰۱ و فارنز^۷ و دیگران، ۲۰۱۱) و اکثر دانشجویان، نوعی بی‌صدافتی تحصیلی را در طول دوران تحصیل خود گزارش نموده‌اند (مرداک^۸، ۲۰۰۸، به نقل از خامسان و امیری، ۱۳۹۰: ۵۳).

پدیده تقلب بر نظم و انضباط دانشگاه اثر منفی وارد می‌سازد و در کاهش اعتبار و ارزش مدارک اعطایی آن مؤسسه دانشگاهی و علمی نقش دارد. همچنین، بر افکار فراگیران اثر سوئی دارد و اعتبار آنان را کاهش می‌دهد و بر رشد و سلامت آنها اثر می‌گذارد (ران-اکسیو پین^۹، ۲۰۰۷: ۱۲؛ استرن و هاولیکک^{۱۰}، ۱۹۸۶: ۱۲۹). البته باید توجه داشت این اتفاق یعنی ارتباط بین تقلب در امتحان و تقلب در شغل و زندگی، همواره یک ارتباط معنی دار نیست. ممکن است هر یک زمینه‌ها و عوامل جداگانه‌ای برای بروز داشته باشند. همچنین، تقلب از نظر روانی می‌تواند آثاری مانند بروز احساس ترس و حقارت و پنهان‌کاری را در افراد در پی داشته باشد. به‌طوری‌که روانشناسان تقلب را بیماری روحی شخصیتی می‌دانند و معتقدند وقتی که درباره نادرستی رفتار تقلب

۶. McCabe

۷. Farnese

۸. Mordak

۹. Run-Xian & Xiao-pin

۱۰. Stern & Havlicek

به فراگیران هشدار نمی‌دهیم و پیامدهای منفی آن را آشکار نمی‌کنیم، چگونه می‌توان انتظار داشت که آن‌ها به سمت تقلب رو نیاورند (شرفی و علی بیگی، ۱۳۹۲: ۱۴۲).

با توجه به نتایج پژوهش‌های فوق، به نظر می‌رسد کمتر به عواملی نظیر تاثیر پدیده‌های فرهنگی در تقلب، تعاریف ذهنی تقلب از نظر افراد، تفاوت‌های بین مفاهیمی مانند تقلب، تخلف یا نوعی سازگاری ارزشی، پرداخته شده است. از این رو، پژوهش حاضر در پی یافتن پاسخ به پرسش‌هایی در زمینه شکل‌گیری پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان است. سوالات اصلی پژوهش از قرار زیر است:

۱. چرا دانشجویان اقدام به تقلب یا تخلف می‌کنند؟
 ۲. تفاوت تقلب و تخلف چیست؟
 ۳. آیا دانشجویان با نگرش مثبت (مثلاً اگر تقلب کنی نتیجه می‌گیری) در مقایسه با دانشجویان با نگرش منفی (مثلاً اگر تقلب کنی کار خطایی انجام داده‌ای ولی مجبوری) بیشتر تقلب یا تخلف می‌کنند؟ چرا؟
 ۴. دانشجویان متقلب یا متخلف چه ویژگی‌های شخصیتی دارند؟ توضیح دهید.
 ۵. آیا بین شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب یا تخلف رابطه دارد؟ چرا؟
 ۶. آیا بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه‌ای مشاهده می‌کنید؟ چرا؟
 ۷. آیا بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه وجود دارد؟ چرا؟
 ۸. چه ارتباطی بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان مشاهده می‌کنید؟
 ۹. آیا تقلب یا تخلف را می‌توان از سیستم آموزشی حذف کرد؟ چگونه؟
- راحت طلبی، عدم اعتماد به نفس و به دنبال آن نیاز به تقلب برای انجام تکالیف دانشگاهی، همواره سودجویان را تشویق نموده است. به طوری که روزانه با انواع تبلیغات و آگهی‌های فروش تکالیف یا سوالات امتحانی و حتی پایان‌نامه‌های دانشجویی در مقاطع مختلف در رسانه‌های گوناگون مجازی و غیر مجازی مواجه می‌شویم. علیرودی نیا و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان بررسی نقش یادگیری اجتماعی در تقلب دانشگاهی به آزمون نظریه یادگیری اجتماعی ایکنز در تبیین تقلب دانشگاهی میان دانشجویان پرداخت. در این پژوهش مدلی ساختاری که روابط علی بین متغیرهای مکنون را مشخص کند جهت آزمون این نظریه تدوین شد. نتایج مدل ساختاری تحقیق، برازش داده‌های مشاهده شده با مدل نظری تحقیق تأیید شد. اثر متغیرهای پیوند افتراقی، تعاریف، عکس‌العمل و پاداش بر تقلب دانشگاهی معنادار بود؛ در حالی که اثر متغیرهای تشویق، بازدارندگی و تقلید معنادار نبود. در نهایت، هم نظریه یادگیری اجتماعی قادر به تبیین تقلب دانشگاهی است.

امینی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان مقایسه نگرش و عملکرد دانشجویان پزشکی مقطع بالینی دانشکده پزشکی شیراز در زمینه انواع قلب دانشگاهی (قلب در امتحان، قلب در بالین و قلب در نوشتن پژوهش و مقاله) به بررسی تعیین شیوع انواع قلب در بین دانشجویان پزشکی سه سال آخر دانشکده پزشکی شیراز در سال ۱۳۸۸ پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد هر چند بیشتر دانشجویان نگرش مثبت دارند و قلب را امر ناپسندی می‌دانند، اما نیمی از آنان مرتکب قلب شده اند که این موضوع را می‌توان ناشی از استرس امتحان دانست. بنابراین، به نظر می‌رسد باید بر روی رفتارهای دانشجویان کار شود و آموزش‌های لازم به آنان در این زمینه ارایه گردد؛ به طوری که داشتن استرس دلیلی برای انجام قلب نباشد و این پدیده در عمل مهار شود.

علیخواه (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان قلب در امتحان؛ نگاهی از درون به بررسی قلب در امتحان در پی ریشه‌یابی دلایل قلب، از نظریه تکنیک‌های خنثی‌سازی سایکز و ماترا استفاده کرده است. طبق بررسی یافته‌ها حاکی از آن است که امتحانات در سیستم آموزشی کشورمان از یک مسئله سنجشی به یک مسئله ارزشی تبدیل شده است و این تبدیل نابجا عاملی در افزایش میزان قلب در بین دانشجویان شده است.

فعلی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان عوامل مؤثر بر قلب دانشجویان در آزمونهای دانشگاهی به شناسایی عوامل مؤثر بر قلب دانشجویان در آزمونهای پرداخت. روش پژوهش از نوع توصیفی -همبستگی بود که به صورت پیمایشی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دوره کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان بود که حداقل یک نیمسال تحصیلی را گذرانده بودند. نتایج تحقیق نشان داد که بین متغیرهای جمعیت شناختی و روانشناختی پاسخگویان با میزان قلب آنها در آزمونهای دانشگاهی رابطه معنادار وجود دارد. در آزمون رگرسیون چندگانه خطی متغیرهای نگرش به قلب در آزمون، انگیزه برای قلب در آزمون، سن و سنوات تحصیلی توانایی تبیین ۳۹ درصد از تغییرات میزان قلب پاسخگویان در آزمونهای دانشگاهی را دارا بودند.

(لاورا تودارو^{۱۱}، ۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان قلب علمی در دانشجویان: روابط میان شخصی ارزش‌ها، عزت‌نفس و تسلط با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی به بررسی عوامل مؤثر بر قلب در میان دانشجویان دختر و پسر پرداخت. نتایج حاکی از آن است که مابین جنسیت و قلب تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و همچنین دانشجویان با سطح تسلط بالا و عزت‌نفس بیشتر کم‌تر به سمت قلب می‌روند.

۱۱. Laura Teodora David

(استانکولسکو^{۱۲}، ۲۰۱۲) در مقاله‌ای تحت عنوان عوامل اثرگذار بر رفتار افراد در هنگام تقلب به بررسی رابطه بین گرایش‌های عاطفی در شرایط شرم‌آور و رفتار افراد در هنگام تقلب پرداخت.

بررسی پیشینه‌های داخلی و خارجی اشاره شده و نتایج آنها، نشان می‌دهد علیرغم اینکه پژوهش‌هایی در زمینه تقلب انجام شده است اما همچنان تعداد و تنوع این پژوهش‌ها نا کافي است: آسیب شناسی، تحلیل عوامل بازدارنده، طبقه‌بندی نظرات و تفسیرهای کارشناسان در زمینه تقلب، تبدیل تقلب به نوعی سازگاری ارزشی در بین دانشجویان، از جمله مواردی است که به نظر می‌رسد باید بیشتر مورد توجه قرار گیرند. از این رو ضرورت پژوهش حاضر بیشتر روشن می‌شود.

ادبیات پژوهش

تعریف تقلب

تقلب در امتحانات^{۱۳} که در این پژوهش جهت اختصار از آن «تقلب امتحانی» یا «تقلب» یاد می‌شود، از نظر جنس^{۱۴} و همکارانش (۲۰۰۲) اساساً نوعی فریب‌کاری^{۱۵} و حقه‌بازی محسوب می‌شود. در برخی از متون، زیرمجموعه «نادرستی تحصیلی» و در برخی متون مترادف با نادرستی تحصیلی محسوب می‌شود. به‌هر حال تقلب امتحانی طبق تعریف تورپ^{۱۶} و همکارانش (۱۹۹۹) عبارت از اقدام دانشجو یا دانش‌آموز به منظور قلمداد نمودن کار تحصیلی دیگران به‌جای خود است. تقلب امتحانی پدیده‌ای عالم‌گیر است که محدود به مرز جغرافیایی و یا دانشگاه و مدرسه خاصی نمی‌شود و برخی صاحب‌نظران با توجه به فراوانی آن از این پدیده به‌عنوان اپیدمی و برخی به‌عنوان یک مشکل مزمن یاد کرده‌اند.

به عقیده براون^{۱۷} (۱۹۷۶) و روانشناسان تربیتی و یادگیری و متخصصین تعلیم و تربیت در مواجهه با این واژه با توجه به عملکرد دانش‌آموزان و کسانی که به صحنه علم‌آموزی به هر نحوی قدم گذاشته‌اند، به نظر می‌رسد نیاز به دقت نظر بیشتری نسبت به محیط‌های دیگر، وجود دارد. آنان معتقدند که افراد در محیط‌های تربیتی تحت تأثیر برخی انگیزه‌ها و واکنش‌ها و محیط‌های خاص قرار می‌گیرند که دست به عمل تقلب می‌زنند. به نظر آنان اگر چنین محیط‌هایی مورد تهاجم فرهنگی قرار نگیرند، هیچ‌گاه دانشجو دست به چنین اقداماتی نخواهد زد (براون، ۱۹۷۶: ۲۱۱).

-
- ۱۲. Stanculescu
 - ۱۳. Cheating on exam
 - ۱۴. Jensen
 - ۱۵. Deception
 - ۱۶. Thorpe
 - ۱۷. Brown

با توجه به تعاریف متفاوت مفهوم تقلب در محیط‌های آموزشی، پدیده «تقلب» را صرفاً نمی‌توان تنها به دانشجویان ارتباط داد این موضوع از زوایای مختلفی قابل بررسی است. برای مثال: ضعف نظام برنامه‌ریزی، مدیریت در امر برنامه‌ریزی آموزشی، مشکلات برنامه‌های درسی و هدفمند نبودن محتواها در کتاب‌های مختلف درسی یا توجه صرف به مدرک‌گرایی و خلاصی دانشجو از محیط آموزشی که موردعلاقه‌اش نیست یا عدم کارایی رشته‌های تحصیلی در بازار کار و ده‌ها مشکلات مشابه دیگر از این نوع هستند که افراد متقلب را وادار می‌کنند که به توجیه اعمالی نظیر: ارائه مقاله‌ای که از جای دیگر گرفته شده (به سرقت رفته)، رونویسی کردن تکلیف منزل از تکلیف شخص دیگر، اجازه دادن به سایر افراد برای رونویسی کردن تکلیف منزل، انجام تکلیف توسط فرد دیگر، انجام تکلیف برای سایر افراد، انجام تکلیف فردی به همراه سایر اشخاص، بپردازند

امروزه بی‌اخلاقی علمی (عدم صداقت علمی) و سرقت علمی یکی از موضوعات جنجال برانگیز در آموزش عالی می‌باشد به نحوی که به یکی از مباحث مهم دانشگاهی و نگرانی جدی در آموزش عالی تبدیل شده است. بی‌اخلاقی علمی، یک مسئله پیچیده اخلاقی است (پارک^{۱۸}، ۲۰۰۳: ۴۷۱). افزایش توجه به رفتار اخلاقی به طور کلی و سوء رفتار به ویژه در سالهای اخیر، به انتشار رسواییهای اخلاقی در دانشگاهها منجر شده است. شواهد تجربی نشان از افزایش وقوع این پدیده در سالهای اخیر نشان می‌دهد (میراندا^{۱۹}، ۲۰۱۱: ۲۰۱۱). با این حال به نظر می‌رسد که دانشگاه‌ها درک کاملی از این مسئله ندارند (ویدمن^{۲۰}، ۲۰۰۸: ۳). بی‌اخلاقی علمی، کیفیت آموزشی سازمان‌های علمی را تضعیف کرده، قابلیت‌های فارغ التحصیلان را زیر سوال برده و سد راه اهداف عمده سیستم آموزشی (از جمله آموزش شهروندانی مسئول و آبرومند) می‌باشد و سرانجام اثرات نامطلوبی برای آموزش عالی دارد. دانشجویان درگیر در بی‌اخلاقی علمی بعید است که بتوانند مهارت‌های لازم برای زندگی حرفه‌ای آینده خود را کسب کنند و اعطای مدرک به این افراد آسیب‌هایی جدی در سطوح مختلف در پی دارد. در واقع ورود متخصصین بی‌کفایت به بازار کار ممکن است باعث به وجود آمدن مشکلات اجتماعی متعددی در جامعه شود (تیکس ری^{۲۱}، ۲۰۱۰: ۲۲؛ به نقل از همتی و کریمی، ۱۳۹۵: ۱۰۵).

تقلب در تکالیف درسی

رتینگر و جردن^{۲۲} (۲۰۰۷) به دودسته متغیر به‌عنوان علل تقلب اشاره کرده‌اند: متغیرهای فردی (شخصی) و متغیرهای بافتی یا زمینه‌ای (رتینگر^{۲۳}، ۲۰۰۵: ۱۰۷). در مقایسه با پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون عوامل بافتی و

۱۸. Park

۱۹. Miranda

۲۰. Wideman

۲۱. Teixeira

۲۲. Rettinger & Jordan

۲۳. Rettinger

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دید گاه.../۶۳

زمینه‌ای تقلب، بیشتر پژوهش‌ها بر متغیرهای فردی متمرکز بوده‌اند (مک کب^{۲۴}، ۲۰۰۱: ۲۱۹). برای نمونه بین سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۰ اغلب تحقیقات پیرامون تقلب دانشجویان، بر نقش عوامل فردی مرتبط با رفتار تقلب متمرکز بوده است (همان منبع). عوامل فردی، ویژگی‌هایی هستند که به‌وسیله نسل یا به‌وسیله موقعیتی که فرد در آن متولد می‌شود (مانند مذهب و ملیت) تعیین می‌گردند (بریمبل^{۲۵}، ۲۰۰۵: ۱۹). متغیرهای خصیصه‌ای یا فردی که بیشترین ارتباط را با انجام عدم صداقت تحصیلی (تقلب) دارند، عبارت‌اند از: موفقیت تحصیلی، سن، درگیری در فعالیت‌های اجتماعی، رشته تحصیلی، جنسیت، معدل، اخلاق کاری، شخصیت نوع A، رویکرد رقابتی به پیشرفت تحصیلی و عزت‌نفس (ارتباط عوامل موقعیتی یا بافتی بر تقلب نیز موردتوجه پژوهشگران بوده است. عوامل زمینه‌ای تأثیرگذار بر تقلب نیز موردتوجه پژوهشگران بوده است. عوامل زمینه‌ای به فشارهای بیرونی گفته می‌شود که بر فرد تحمیل و موجب ترغیب یا منع تقلب می‌گردند. از مهم‌ترین این عوامل می‌توان به تأثیرات گروه همسال، استادان و معلمان و سیاست‌های آموزشی اشاره کرد) باتول^{۲۶} و همکاران، ۲۰۱۱: ۲۴۶؛ کامینگز، مادوکس، هارلو و دیز^{۲۷}، ۲۰۰۲: ۲۸۶، نول و لاور^{۲۸}، ۱۹۹۷: ۲).

علل ارتکاب تقلب از دیدگاه دانشجویان

نام امتحان همواره دلهره‌آور و اضطراب‌آفرین است. امتحان هر چه باشد با محرومیت‌ها و بی‌خوابی‌ها و بالاخره سرنوشت انسان گره‌خورده است و پیامد آن نگرانی از سرزنش، دلهره شکست، عقب ماندن و ناکامی در آرزوها و آرمان‌ها روح و جان آزمون دهنده را می‌آزارد و باعث می‌شود تا به دنبال راهی باشد تا در مورد موفقیت، اطمینان بیابد که یکی از این راه‌هایی که ممکن است به‌طرف آن گرایش پیدا کند تقلب در امتحان است. در پژوهش (صا دق و همکاران، ۱۳۹۰) دیدگاه‌های دانشجویان از طریق چند سؤال گردآوری شد و از آن‌ها خواسته شد که نظرات صادقانه خود را در مورد تقلب در امتحان بیان دارند. خلاصه یافته‌های توصیفی صحبت‌ها و نظرات ۸۰ نفر دانشجو در رشته‌های مختلف تحصیلی به شرح زیر ارائه گردید:

۱. عدم اعتماد به معلومات و یادگیری خویش ۰/۰۲۳
۲. تلاش برای گرفتن نمره بالا و ترس از نمره کم گرفتن ۰/۰۲۲
۳. عدم آمادگی و فرصت کم برای مطالعه عمیق ۰/۰۱۷
۴. عادت به تقلب ۰/۰۱۶

۲۴. McCabe

۲۵. Brimble

۲۶. Batool et al

۲۷. Cummings, Maddux, Harlow & Dys

۲۸. Nowell & Laufer

۵. بی میلی یا عدم علاقه و انگیزه به درس ۰/۰۱۳

۶. سخت گیری بیش از حد استاد ۰/۰۵

۷. تردید در درست بودن پاسخ ها ۰/۰۳

۸. نبود امکانات کافی در خوابگاه ها برای مطالعه ۰/۰۲

موارد دیگری چون اضطراب در جلسه امتحان، عدم تمرکز، تنبلی و راحت طلبی، رقابت یا چشم هم چشمی در بالا گرفتن نمره، وسوسه و جو گرفتگی، شیطنت از جمله علل اشاره شده بود. همچنین (علیوردی و همکاران، ۱۳۹۴) بر اساس پژوهشی در رابطه با عامل اصلی تقلب دانشگاهی در میان دانشجویان با توجه به تجارب آنان، به این نتیجه رسیدند که نظریه یادگیری اجتماعی توانایی تبیین پدیده تقلب دانشگاهی در میان دانشجویان را دارد. این نظریه از طریق مولفه هایی چون: پیوند افتراقی یعنی یادگیری اعمال فاقد صداقت علمی، تابع مثبت بودن تقلب نسبت به تعاریف مطلوب از تقلب یعنی تعریف از تقلب این عمل را توجیه می کند. در عین حال تقلب تابع منفی از تعاریف نا مطلوب تقلب هم است یعنی به همان نسبت هرچه بیشتر تقلب از سوی گروه های مرجع رد شود ارتکاب به تقلب نیز کاهش می یابد. ۴-تاثیر عوامل پاداش دهنده تقلب در ارتکاب به تقلب، یعنی تقویت احساساتی مانند موفقیت، متفاوت بودن، هیجان، زرنگی، کسب نمره بالا در فرد، علل ارتکاب به تقلب در بین دانشجویان را به خوبی تبیین می نماید.

اضطراب و تقلب کردن

لیزابت رومر^{۲۹} و توماس بورکووک^{۳۰} از روانشناسان دانشگاه پنسلوانیا، در تحقیقات خود دریافتند که منشأ و قلب تمام اضطراب ها، نگرانی است. البته اذعان می دارند، زمانی که نگرانی سودمند واقع شود، هیچ اشکالی ندارد. در توجیه این مسئله توضیح می دهند؛ با تفکر عمیق درباره یک مشکل که به معنای به کارگیری تعمق سازنده است و می تواند شبیه نگرانی به نظر برسد، می توان به راه حلی دست یافت. دانیل گلن (۲۰۰۱) در کتاب خود چنین آورده است، درواقع واکنشی که زمینه ساز نگرانی است، همان گوش به زنگ بودن انسان در مقابل خطر بالقوه است که بدون شک در طول دوران تکامل برای بقای نسل بشر سودمند بوده است. لیکن نگرانی های مزمن و مکرر، مشکل ایجاد می کنند که به صورت نوعی چرخش به دور خود است که هیچ گاه به راه حل مثبت منتهی نمی شود.

ریچارد کلدبرگ (۱۹۹۰) معتقد است اختلالات اضطراب به شرحی که در نوشته های پزشکی آمده، گروه ناهمگنی از سندرم های بالینی و تعریف ها را در برمی گیرد. از نظر تاریخی، اصطلاحاتی مانند خستگی شدید

۲۹. Lizabet Roemer

۳۰. Thomas Borkovec

عضله قلب «قلب تحریک‌پذیر» «نوروز قلبی» «سندرم فعالیت» و «آشتی عصبی عروقی» همه برای توصیف اختلالات مزمن اضطراب که در آن‌ها تنگی نفس، طپش قلب، خستگی، عدم تحمل فعالیت و اشتغال ذهنی با حالات جسمی علائم عمده اختلال را تشکیل می‌دهند، مورد استفاده قرار گرفته‌اند. «خستگی عصبی» یکی دیگر از اصطلاحاتی است که برای اختلالات اضطراب فراوان بکار رفته است. «نوروز اضطراب» که به وسیله فروید بکار رفت، متجاوز از چهل سال است که در مطالعات اختلالات اضطراب کاربرد داشته است. بنابراین واژه اضطراب به نوعی مصداق نگرانی است.

اضطراب امتحان

بیابان‌گرد (۱۳۸۱) بیان می‌دارد که اصولاً هر امتحانی یا آزمونی هیجان و اضطراب خاص خود را دارد. لکن هنر انسان در این است که با حداقل اضطراب از عهده انجام بزرگ‌ترین امتحانات برآید. البته بدیهی است که وجود اضطراب به خودی خود امری غیرعادی نیست، اما آنچه می‌تواند به عنوان یک عامل آزاردهنده و بازدارنده مورد توجه قرار گیرد، شدت هیجان‌زدگی و یا اضطراب فوق‌العاده‌ای است که در آزمون‌های مختلف برخی از افراد دچار آن می‌شوند. تجربه نشان داده است که عوارض اضطراب و فشار روانی حاصله از امتحان در عده زیادی از امتحان‌دهندگان بروز می‌کند. وقوع آن یک پدیده اتفاقی و نادر نیست که فقط گروه محدودی از آن‌ها را مبتلا سازد، بلکه همه افرادی که با امتحان سروکار دارند کم یا زیاد نگرانی و فشار و وحشت امتحان را تجربه نموده‌اند؛ لکن در گروه تحقیق ما دانشجویانی که عدم اعتماد به معلومات و یادگیری خویش را ندارند (۰/۰۲۳) یا دانشجویانی که تردید در درست بودن پاسخ‌ها را دارند یا ۰/۰۱۷ دانشجویانی که عدم آمادگی و فرصت کم برای مطالعه داشتند، قطعاً بیشتر از سایر دانشجویان دچار اضطراب امتحان می‌گردند بخصوص دانشجویانی که تجارب ناخوشایندی از شکست‌های پی‌درپی امتحانی داشته یا همواره به دلایل عدیده انتظار کسب بهترین نمرات را دارند (مثلاً انتظارات خانواده یا شرایط معدل برای کسب شغل یا رقابت و چشم هم‌چشمی و مدرک‌گرایی) امکان دست زدن به تقلب برای رسیدن به نمره قابل قبول دور از انتظار نیست.

سایر عواملی که در «تقلب کردن» دانشجو تأثیرگذارند عبارت‌اند از:

خانواده، مسئولان آموزشی و اداره‌کنندگان جلسات امتحانی، معلمین و استادان، نقش صداوسیما در گسترش تقلب، سینما و سریال‌ها، کامپیوتر (اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای)، کتاب‌های کمک‌درسی در قالب سؤالات و پاسخ‌ها به تمرینات، اقتصاد، دادوستد عمومی، تعاملات و ارتباطات اجتماعی، امور قضایی جامعه، دوستان و همسالان، پایگاه‌های طبقاتی (اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی)، سستی ایمان و.. (صادقی و همکاران، ۱۳۹۰: ۳۸).

مروری بر مبانی نظری پژوهش و تحقیقات پیشین نشان می دهد که از نظر پژوهشگران و صاحب نظران، تقلب و پیامدهای نظری: بی اخلاقی علمی (عدم صداقت علمی)، سرقت علمی، نا کارآمدی آموزش شهر وندان مسئول و نهایتاً اثر گذاری منفی این موارد بر آموزش عالی، خود تحت تاثیر عوامل گوناگونی است. بنا براین پژوهش در باره تقلب یا تخلف دانشجویان به لحاظ نظری و کاربردی مستلزم توجه به عوامل زیر است:

— عوامل زمینه ای علاوه بر عوامل فردی در تقلب

— موضوع اضطراب امتحان، ترس از شکست و برای رهایی از این نوع انرژی های منفی مرتکب تقلب شدن

— عامل یادگیری اجتماعی

— تاثیر عوامل پاداش دهنده مانند: تقویت احساس موفقیت، هیجان انگیز بودن، زرنگ بودن و دسترسی اسان به نتیجه مطلوب

— تاثیر فیلم ها، بازیهای رایانه ای و نوع پاداش های آن و همچنین عناصر فضای مجازی

به نظر می رسد نکته قابل توجهی ای را که می توان به مباحث نظری مطرح شده و پیشینه های پژوهش اضافه نمود، نوعی تقلیل گرایی یا فرو کاستن مفهوم تقلب به سطح سرگرمی و هیجان است، حتی برای نمونه در بسیاری از اجتماعات سرگرم کننده مانند گروههای مجازی و بازیهای رایانه ای که دانشجویان در آن عضو هستند، انواع روشهای دور زدن قوانین و اصول عضو شدن در گروه و یا ارتقا به مراحل بالاتر در بازی ها را تحت عنوان "کدهای شکستن قفل مراحل" به راحتی به کاربران آموزش و در اختیار آنان قرار می دهند. در واقع نوعی آموزش غیر مستقیم "تقلب" صورت می پذیرد.

بنا براین باید توجه داشت چگونگی شکل گیری پدیده تقلب دانشجویان در محیط هایی نظیر فضای آموزش عالی خود عمیقاً تحت تاثیر عوامل مختلف جامعه شناختی، فردی و روان شناختی، همچنین زمینه ای و محیطی است.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع مقطعی و با هدف توصیفی - تبیینی است. از آن جا که این تحقیق به دنبال درک و شرح واژه تقلب از دیدگاه استادان و کارشناسان مسئول آموزش موسسات عالی شهر رشت و نوع تفسیر آنان از جهان اجتماعی بوده است، جمع آوری داده ها با رویکرد کیفی و تکنیک مصاحبه نیمه ساختار مند با ۲۰ نفر از استادان و کارشناسان مسئول آموزش که به روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شده بودند، صورت گرفت.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل مصاحبه

در این تحقیق از ابزار مصاحبه به صورت نیمه ساختارمند استفاده گردید و تعداد ۹ سؤال از استادان دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور پرسیده شد. روش تجزیه و تحلیل متون مصاحبه از نوع کد گذاری موضوعی بوده است. بدین صورت که ابتدا پاسخ‌ها تبدیل به گزاره‌های متنی اصلی شدند سپس از بین گزاره‌ها، مفاهیم اصلی آنها براساس نوع مضمون و موضوع، کد گذاری شدند.

جدول ۱: توزیع فراوانی گروه‌بندی‌ها

نمونه	فراوانی	درصد	درصد معتبر	فراوانی تجمعی
استاد دانشگاه گیلان	۳	۱۵	۱۵	۱۵
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	۳	۱۵	۱۵	۳۰
استاد دانشگاه آزاد اسلامی رشت	۳	۱۵	۱۵	۴۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	۳	۱۵	۱۵	۶۰
مسئول آموزشی دانشگاه گیلان	۲	۱۰	۱۰	۷۰
مسئول آموزشی دانشگاه علوم پزشکی	۲	۱۰	۱۰	۸۰
مسئول آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	۲	۱۰	۱۰	۹۰
مسئول آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	۲	۱۰	۱۰	۱۰۰
جمع کل	۲۰	۱۰۰	۱۰۰	

در این بخش هر یک از سؤالات مصاحبه نسبت به تعداد فراوانی آن در ۲۰ نفر نمونه به تفکیک مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت:

سوال اول پژوهش: چرا دانشجویان اقدام به تقلب یا تخلف می کنند؟

در این رابطه استادان دانشگاه های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور و کارشناسان مسئول آموزشی و دانشجویی به اظهار نظر پرداخته اند و محورهای مختلفی را مدنظر قرار داده اند که برخی از مهم ترین علل اقدام به تقلب دانشجویان بر اساس کدگذاری موضوعی عبارت است از:

جدول ۲: علل اقدام به تقلب دانشجویان براساس کد گذاری موضوعی

عدم تسلط بر موضوع درسی	کوتاهی در انجام تکالیف دانشجویی	عدم آمادگی برای امتحان	عدم اجرای قوانین و مقررات	نداشتن انگیزه کافی	فضای جلسه امتحان	نبودن بلوغ اجتماعی کافی در دانشجویان
مدرک گرایی	نداشتن اعتماد به نفس کافی	نمره گرایی	وسوسه های درونی	عدم آشنائی دانشجویان با وظایف محوله	شیطنت های طبیعی در دوران دانشجویی	استرس ناشی از امتحان
خودنمایی	ویژگی های شخصیتی دانشجویان	تدریس نامطلوب	نشان دادن روحیه شجاعت	مشکلات سیستم ارزشیابی و امتحان	اضطراب ناشی از نتیجه امتحان	عدم حضور مستمر در کلاس ها

به عنوان نمونه به بعضی از اظهار نظرهای استادان و کارشناسان مسئول آموزش در دانشگاه های فوق الذکر اشاره می شود:

جدول ۳: پردازش واژگانی پاسخ ها به پرسش شماره ۱

پرسش ۱: چرا دانشجویان اقدام به تقلب یا تخلف م کنند؟	نمونه های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه گیلان	«چون ملاک در جامعه امروز فقط داشتن مدرک است لذا هدف دانشجویان فقط گذراندن دروس هست. همچنین به دلیل این که انگیزه ای برای یادگیری ندارند لذا اقدام به تقلب می کنند.» (۲)	۱۰
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«دلایل متعددی وجود دارد و لیکن یکی از بارزترین	۱۵

	دلایل، نظام آموزشی و ارزشیابی و اهمیت بیش از حد به نمره در نظام آموزشی است.» (۳)	
۱۰	«عده‌ای از دانشجویان به دلیل نداشتن آمادگی در جلسه امتحان مجبور به تقلب می‌شوند اما افرادی هم به دلیل داشتن استرس امتحان و نداشتن اعتماد به نفس و عدم اطمینان به علم خود ممکن است اقدام به تقلب بنمایند.» (۲)	استاد دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۵	«چون در مورد امتحان اضطراب دارند و می‌ترسند قبول نشوند.» (۱)	استاد دانشگاه پیام نور رشت
۵	«حجم زیاد دروس، ویژگی‌های خاص دروس که زمینه را برای تقلب فراهم می‌کنند و قوانین و مقرراتی که باعث بروز تقلب می‌شوند.» (۱)	یکی از مسئولان آموزشی دانشگاه گیلان
۵	«به دلیل این‌که نظام آموزشی مبتنی بر نمره است نه مهارت.» (۱)	یک مسئول آموزشی دانشگاه علوم پزشکی
۱۰	«چون توانایی علمی ندارند و به دنبال گرفتن مدرک بدون علم هستند.» (۲)	مسئول آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«عوامل مختلفی در این خصوص دخالت دارند که عبارت‌اند از: عدم توانایی دانشجویان در درک مطلب درسی و نیز ناتوانی در خواندن دروس در زمان امتحان؛ نحوه سؤال‌های طراحی شده (تستی بودن سؤال‌ها)؛ حجم زیاد مطالب درسی در سیستم پیام نور؛ و انبار کردن دروس و خواندن آن در شب امتحان‌ها.» (۲)	مسئول آموزشی دانشگاه پیام نور رشت

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال اول می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "عوامل روان شناختی، محیطی و اجتماعی" هستند.

سوال دوم پژوهش: تفاوت تقلب و تخلف چیست؟

در مورد تفاوت دو مفهوم تقلب و تخلف استادهای دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی گیلان، آزاد اسلامی رشت و پیام نور و کارشناسان مسئول آموزش امور دانشجویی و آموزشی برخورد متفاوتی داشتند. مثلاً بعضی از آن‌ها

واقعاً تفاوت این دو را نمی‌دانستند. بعضی‌ها آن را مترادف می‌دانستند و بعضی دیگر به خوبی به تفاوت آن از زوایا و جوانب مختلف اشاره داشتند. در اینجا به بعضی از این دیدگاه‌ها به صورت مستقیم اشاره می‌شود:

جدول ۴: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۲

پرسش ۲: تفاوت تقلب و تخلف چیست؟	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«تقلب فعل یا عملی است که فرد دانسته مرتکب می‌شود ولی تخلف را می‌توان عدول از سلسله مراتب قانونی و گذر از مرزهای قراردادی تلقی کرد. تخلف بیشتر توسط ممتحن صورت می‌گیرد ولی تقلب توسط فرد آزمون‌شونده.» (۲)	۱۰
استاد دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«تخلف شامل حال همه امور می‌شود ولی تقلب صرفاً دانشجوی را در برمی‌گیرد که دچار یاد زدگی و استفاده بی‌جا از امکانات شده است.» (۳)	۱۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«تقلب معمولاً ندانسته و بدون این‌که دانشجو از عواقب آن باخبر باشد انجام می‌گیرد ولی تخلف یعنی خلاف کردن. درواقع دانشجو از عواقب ناشی از انجام این عمل آگاهی دارد و در این حال بازهم مرتکب آن عمل می‌شود.» (۲)	۱۰
مسئول آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«تخلف جزئی از تقلب است به عبارت دیگر ممکن است تخلف انجام شود، مثلاً بردن تلفن همراه در جلسه امتحان؛ ولی تقلب انجام نشود یعنی از آن استفاده نشود.» (۱)	۵
مسئول آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«تقلب یعنی رونوشت مطالبی از روی متن و تخلف به معنی خلاف قانون رفتار کردن.» (۲)	۱۰
مسئول آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«تقلب یک نوع تخلف است.» (۲)	۱۰

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال دوم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "عملیاتی کردن مفاهیم تقلب و تخلف" بوده است.

سوال سوم پژوهش: آیا دانشجویان با نگرش مثبت (مثلاً اگر تقلب کنی نتیجه می‌گیری) در مقایسه با دانشجویان با نگرش منفی (مثلاً اگر تقلب کنی کار خطایی انجام داده‌ای ولی مجبوری) بیشتر تقلب یا تخلف می‌کنند؟ چرا؟

در مورد نگرش مثبت یا منفی دانشجویان نسبت به تخلف یا تقلب نیز دیدگاه‌های متعدد و متنوعی از سوی استادان دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور مطرح شده که بعضی از مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

جدول ۵: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۳

پرسش ۳: نگرش افراد در حین ارتکاب به تقلب	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«از آنجائی که دانشجویان بیشتر مایل به کسب نتیجه بهتر هستند لذا نگرش مثبت، دانشجو را بیشتر به تقلب ترغیب می‌کند.» (۲)	۱۰
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«عموماً به نظر می‌رسد که با انگیزه مثبت اقدام به تقلب می‌شود و دلیل آن‌هم این است که به نتیجه کار خود که نمره گرفتن و یا گذراندن درس است، فکر می‌کنند.» (۱)	۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«دانشجویان چون احساس گناه ندارند به تقلب مبادرت می‌کنند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«نوع نگرش چندان فرق نمی‌کند. به نظر می‌رسد نگرش منفی بیشتر در مواقعی بروز می‌کند که اکثر دانشجویان زمانی تقلب می‌کنند که فکر می‌کنند از غافله عقب‌مانده‌اند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«دانشجویان به این دلیل که زشتی کار و عواقب نامیمون تقلب برای آن‌ها از بین رفته است به تقلب و تخلف روی می‌آورند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«دانشجویان به دلیل این‌که به تقلب اعتقاد پیدا می‌کنند، دست به تقلب زده یا تخلف می‌کنند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«دانشجویی که مرتکب تقلب می‌شود معمولاً نگرش مثبت دارد. چون آن‌ها همواره به دلیل عدم مطالعه کافی و عدم یادگیری مطالب درسی ناچار به تقلب اقدام می‌کنند.» (۱)	۵

با توجه به یافته های مربوط به سوال سوم می توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "تاثیر نگرش در کنش های فردی-اجتماعی" بوده است.

سوال چهارم پژوهش: دانشجویان متقلب یا متخلف چه ویژگی های شخصیتی دارند؟ توضیح دهید.

در مورد ویژگی های دانشجویان متقلب یا متخلف نیز دیدگاه های مختلفی ارائه گردید که دارای تنوع گسترده ای هست. در زیر بعضی از ویژگی های مطرح شده توسط استادان و کارشناسان مسئول آموزش دانشگاه های گیلان، علوم پزشکی گیلان، آزاد اسلامی رشت و پیام نور رشت اشاره می شود:

جدول ۶: پردازش واژگانی پاسخ ها به پرسش شماره ۴

پرسش ۴: دانشجویان متقلب یا متخلف چه ویژگی های شخصیتی دارند؟	نمونه های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«عدم ثبات شخصیت و نداشتن اعتمادبه نفس از جمله ویژگی های بارز افراد متقلب است.» (۱)	۵
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«غالباً افرادی که تقلب می کنند دارای اعتمادبه نفس بالا و البته شخصیت هنجارشکن هستند.» (۲)	۱۰
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«افراد متقلب یا متخلف دارای خطرپذیری بالایی هستند.» (۳)	۱۵
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«درصد بالایی از این افراد از لحاظ توانایی ذهنی پائین تر از حد متوسط می باشند و درک و فهم و نگهداری مطالب درسی برایشان مشکل است به عبارت دیگر استعداد پائین تری دارند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«این ها افراد ضعیف النفسی هستند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«این افراد دارای درجات مختلفی از اختلالات شخصیتی می باشند و از مکانیزه های دفاعی استفاده می کنند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«این گونه دانشجویان همواره مضطرب بوده و به دلیل اجبار در انجام تقلب اصولاً پرخاشگر نیز هستند.» (۳)	۱۵

با توجه به یافته های مربوط به سوال چهارم می توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "ویژگی های روان شناختی" بوده است.

سوال پنجم پژوهش: آیا بین شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب یا تخلف رابطه دارد؟ چرا؟

در رابطه با پاسخ به این سؤال استادان و کارشناسان آموزشی پاسخ‌های جالب و قابل توجهی را ارائه کرده‌اند؛ که به مهم‌ترین آن‌ها در اینجا اشاره می‌شود:

جدول ۷: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۵

تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سؤالات	پرسش ۵: آیا بین شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب یا تخلف رابطه دارد؟
۱۰	«اگر استاد در دانشجویان ایجاد انگیزه کند و امتحان در حد تدریس او باشد اقدام به تقلب کاهش می‌یابد.» (۲)	استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۱۰	«تا حدی مربوط می‌شود. گاهی اوقات دانشجویان زرنک نیز چون قادر به فهم مطلبی نمی‌شوند اقدام به این کار می‌کنند پس مدرسین باید دروس را به‌خوبی تفهیم کنند و بفهمانند.» (۲)	دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۵	«به‌طور غیرمستقیم شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب ارتباط دارد.» (۱)	استاد دانشگاه پیام نور رشت
۱۰	«در مواردی دیده‌شده است که دانشجو یا دانشجویانی در دروس عمومی و یا تخصصی حتی محبوب‌ترین استاد نیز مرتکب تقلب شده‌اند پس نقش زیادی از طرف استاد قابل‌تصور نیست.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان
۵	«مدیریت کردن کلاس توسط استاد نقش مهمی در کاهش تقلب و تخلف دارد.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۱۰	«انجام تخلف یا تقلب هیچ ربطی به شیوه تدریس ندارد، ولی اساتیدی که سخت‌گیری بیشتری دارند بیشتر با این امر مواجه می‌شوند.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۵	«اگر یک مدرس در ارائه مطالب درسی ناتوان باشد مطمئناً به دلیل عدم انتقال مطالب و عدم درک دانشجو از مفاهیم ارائه‌شده، به‌ناچار به تقلب روی می‌آورند.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال پنجم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "نحوه مدیریت و شیوه تدریس استادان" بوده است.

سوال ششم پژوهش: آیا بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه‌ای مشاهده می‌کنید؟ چرا؟
در مورد رابطه محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف موارد متعددی مطرح شده است که به بعضی از مهم‌ترین آن‌ها در زیر اشاره می‌شود:

جدول ۸: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۶

تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	پرسش ۶: آیا بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه‌ای مشاهده می‌کنید؟
۱۰	«اگر محتویات یک درس پیچیده و یا مبهم باشد و از عهده درک دانشجو خارج گردد دانشجو به منظور عقب نماندن دست به تقلب می‌زند.» (۲)	استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۱۵	«بین محتوای دروس و اقدام به تقلب رابطه وجود ندارد چون در دروس مفهومی نسبت به دروسی که سؤال‌های امتحانی آن‌ها همراه با راه‌حل‌های طولانی است، تقلب راحت‌تر است.» (۳)	دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«بعید است که بین محتوای دروس و اقدام به تقلب رابطه وجود داشته باشد.» (۲)	استاد دانشگاه پیام نور رشت
۵	«تا حدودی رابطه بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف را می‌توان متصور شد و عمدتاً در درس‌های عمومی که دارای حجم زیاد و حفظ کردنی باشد ارتکاب به تقلب بیشتر است.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان
۵	«دروسی که آزمون‌های آن فقط به محفوظات مربوط باشد در معرض تقلب بیشتری قرار دارند ولی در دروس مهارتی امکان تقلب کمتر است.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۵	«در دروس با حجم زیاد ضمن ایجاد خستگی و کسالت، موجبات تقلب و تخلف بیشتر فراهم است.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«در دروسی که یادگیری و درک مفاهیم آنان مشکل است دانشجو به دلیل عدم درک این مفاهیم به ناچار رو به تقلب می‌آورد.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال ششم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "رابطه محتوای درس و تقلب" بوده است.

سوال هفتم پژوهش: آیا بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه وجود دارد؟ چرا؟

در رابطه با ارتباط بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف نظرات گوناگونی از سوی استادان، کارشناسان مسئول آموزش و مدیران حوزه‌های مختلف آموزشی و دانشجویی ارائه گردید که بعضی از مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

جدول ۹: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۷

تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	پرسش ۷: آیا بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه وجود دارد؟
۱۰	«در رشته‌هایی که مفاهیم ساده‌تر باشد و یا موسسه آموزشی سخت‌گیری کمتری اعمال کند و نیز در سنین کمتر به دلیل روحیه جوانی و ریسک‌پذیری احتمال تقلب بیشتر است ولی در مورد جنسیت تفاوتی وجود ندارد.» (۳)	استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۱۰	«در مؤسسات آموزش عالی که ضوابط و مقررات خاصی وجود نداشته باشد و در افراد کم سن سال بیشتر تقلب صورت می‌گیرد.» (۲)	دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۵	«در رشته‌هایی که نیاز به اندیشیدن دارند، در افرادی که سن بالاتر دارند و افراد مذکر بیشتر است.» (۱)	استاد دانشگاه پیام نور رشت
۱۰	«این موضوع نیاز به تحقیق دارد.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان
۵	«در افرادی که در جستجوی مدارک بالاتر هستند و نیز افراد نالایقی که به دنبال صرفاً کسب مدرک و نمره هستند تلاش برای تقلب بیشتر است و این چندان تفاوتی در جنس و سن ندارد.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۱۰	«تقلب در سنین بالاتر و در علوم انسانی بیشتر است ولی از نظر نوع موسسه آموزش عالی تفاوت چندانی وجود ندارد.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«معمولاً افراد جوان‌تر و آقایان بیشتر مرتکب تقلب می‌شوند.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت

با توجه به یافته های مربوط به سوال هفتم می توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "ویژگیهای جمعیت شناختی" بوده است.

سوال هشتم پژوهش: چه ارتباطی بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان مشاهده می کنید؟

در مورد رابطه بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان، اظهارنظرهای متنوعی از طرف استادان دانشگاه های گیلان، علوم پزشکی گیلان، آزاد اسلامی رشت و پیام نور رشت کارشناسان مسئول آموزش و مدیران حوزه های مختلف آموزشی و دانشجویی صورت گرفت که مهم ترین آن ها به طور کلی عبارت اند از:

جدول ۱۰: پردازش واژگانی پاسخ ها به پرسش شماره ۸

پرسش ۸: چه ارتباطی بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان مشاهده می کنید؟	نمونه های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«معمولاً مسلط نبودن بر درس موجب اضطراب می شود و برای به وجود نیامدن اضطراب و یا از بین بردن آن افراد به تقلب دست می زنند.» (۳)	۱۵
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«معمولاً اضطراب موجود در این دسته از دانشجویان ناشی از حضور در جلسه آزمون است نه به علت عمل تقلبی که می خواهند انجام بدهند. آن ها برای انجام تقلب از قبل تصمیم گرفته اند و برای رسیدن به نتیجه انجام آن، به آرامش دست پیدا کرده اند. شاید بهتر باشد به جای اضطراب در تقلب از دست پاچی و عجله استفاده شود که این امر موجب لو رفتن اکثر متقلبین می شود.» (۳)	۱۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«بین اضطراب و ارتکاب به تقلب رابطه مستقیم وجود دارد یعنی دانشجوی مضطرب اقدام به تقلب می کند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«اضطراب اگر جدی باشد به همان شکل در یادگیری تأثیر منفی دارد و این تأثیر منفی خود را در ارتکاب به تقلب یا تخلف نشان می دهد.» (۳)	۱۵
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«دانشجویی که اضطراب دارد معمولاً نمی تواند تقلب کند.» (۱)	۵

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دید گاه.../ ۷۷

۱۰	«دانشجویان مضطرب به دلیل این که امکان فراگیری در آن ها کمتر است بیشتر دچار تقلب می شوند.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«ترس از امتحان، حجم زیاد مطالب درسی و موارد مشابه آن موجب بروز اضطراب می شوند و همه این ها زمینه را برای تقلب فراهم می کنند.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت

با توجه به یافته های مربوط به سوال هشتم می توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "رابطه اضطراب و تقلب" بوده است.

سوال نهم پژوهش: آیا تقلب یا تخلف را می توان از سیستم آموزشی حذف کرد؟ چگونه؟

در رابطه با این سؤال نیز نظرات و ویژگی های متعدد و متنوعی مدنظر استادان و کارشناسان مسئول آموزشی در دانشگاه های مختلف و تحت مطالعه ابراز گردید که به بعضی از مهم ترین آن ها در زیر اشاره می شود :

جدول ۱۱: پردازش واژگانی پاسخ ها به پرسش شماره ۹

تحلیل واژه ها (درصد فراوانی)	نمونه های پاسخ پاسخگویان به سوالات	پرسش ۹: آیا تقلب یا تخلف را می توان از سیستم آموزشی حذف کرد؟
۱۰	«مانند کشورهای پیشرفته، باید به سمت پروژه ای کردن درس و کم کردن اهمیت امتحان حرکت کنیم.» (۲)	استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۱۰	«تا حدودی می توان تقلب را از سیستم آموزشی حذف کرد. اگر ارزیابی دانشجو را منوط به امتحان نهائی نکنیم در کاهش تقلب مؤثر خواهد بود.» (۲)	دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۵	«می توان با در نظر گرفتن تمهیداتی در برگزاری امتحان آن را کم کرد.» (۱)	استاد دانشگاه پیام نور رشت
۱۰	«خیر نمی توان آن را حذف کرد ولی با جهد و کوشش فراوان و تغییر در سیستم آزمون ها و بررسی وضعیت دانشجویان در طول تحصیل بتوان آن را کاهش داد.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان
۵	«نمی دانم که این امکان وجود دارد که بتوان آن را از سیستم آموزشی حذف کرد.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«با نزدیک شدن به استانداردهای آموزشی در تمام زمینه‌ها می‌توان تا حدود زیادی میزان آن را کاهش داد ولی نمی‌توان آن را حذف کرد.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«اصولاً در هر دوره زمانی، تعدادی از افراد وجود دارند که مرتکب تقلب می‌شوند شاید اعمال سخت‌گیرانه در ایام امتحانات باعث کاهش آن شود.» (۲)	

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال نهم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "عوامل کاهنده تقلب" بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این مقاله بررسی جامعه‌شناختی موضوع تقلب توسط دانشجویان و شناخت علل این مسئله از نگاه استادان دانشگاه و کارشناسان مسئول آموزش دانشگاه‌های سطح شهر رشت بود. این پژوهش با تحقیق علی‌خواه (۱۳۹۳) (که تحت عنوان تقلب در امتحان؛ نگاهی از درون به بررسی تقلب در امتحان در پی ریشه‌یابی دلایل تقلب، از نظریه تکنیک‌های خنثی‌سازی سایکز و ماترا استفاده کرده است که نتایج یافته‌ها حاکی از آن است که امتحانات در سیستم آموزشی کشورمان از یک مسئله سنجشی به یک مسئله ارزشی تبدیل شده است و این تبدیل نابجا عاملی در افزایش میزان تقلب در بین دانشجویان شده است) هم‌جهت است.

در رابطه با علل اقدام به تقلب دانشجویان، استادان دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور و کارشناسان مسئول آموزشی به اظهارنظر پرداخته‌اند و محورهای مختلفی را مدنظر قرار داده‌اند. مواردی نظیر: عوامل روانی - محیطی - اجتماعی، توجه به معنا شناسی مفاهیم، تاثیر نگرش در کنش‌های فردی - اجتماعی، ویژگی‌های روان شناختی، نحوه مدیریت و شیوه تدریس استادان، رابطه محتوای درس و تقلب، ویژگی‌های جمعیت شناختی، رابطه اضطراب و تقلب، توجه به عوامل کاهنده تقلب از جمله این مفاهیم محوری بودند. با توجه به مفاهیم محوری کشف شده در یافته‌های پژوهش حاضر، می‌توان گفت این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های زیر همسو است:

(همتی و کریمی، ۱۳۹۵) از نظر مفهوم محوری (توجه به معنا شناسی مفاهیم) که به مفهوم بی اخلاقی علمی رسیده‌اند.

همین‌طور (علی‌وردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۴) از نظر مفهوم محوری (تاثیر نگرش در کنش‌ها) که تاثیر یادگیری اجتماعی و عوامل پاداش دهنده را مطرح نموده‌اند. پژوهش (استانکلو، ۲۰۱۲) از نظر مفهوم محوری (عوامل روانی - محیطی - اجتماعی) که به مفهوم گرایش‌های عاطفی در شرایط شرم آور نظیر تقلب، اشاره نموده است و

پژوهش (لاورا، ۲۰۱۴) از نظر مفهوم (ویژگی های روان شناختی) که از جمله یافته های پژوهش وی مفاهیم، روابط میان شخصی ارزش ها و عزت نفس و تسلط بوده است.

یکی از موضوعات قابل توجه جدیدی که در نتایج پژوهش حاضر کشف شد، می توان به شکل گیری پدیده ای تحت عنوان "سازگاری ارزشی" اشاره نمود. به گونه ای که به نظر می رسد اگر در این مورد آسیب شناسی فرهنگی صورت نگیرد، دانشجویان به تدریج "تقلب" را نوعی سازگاری ارزشی خواهند دانست، بدین معنی که در جمع خود و سایر گروه های جامعه، تقلب را نوعی کنش پاداش دهنده تلقی می نمایند. بنا براین کنش های توأم با موفقیت، هیجان و تشویق دوستان و گروه های مرجع از جمله موارد پاداش دهنده خواهند بود. تحلیل نتایج پژوهش نشان می دهد که اقدام به تقلب خود پیامد ناشی از عوامل مهمی است

عدم آگاهی کافی از پیامد های رفتار های نابهنجار علمی یکی از این عوامل است. دانشگاه ها به دلیل ارائه ظرفیت های لازم برای انواع تبادلات علمی و برقراری اجتماعات علمی گوناگون، زمینه واقعی شکل گیری و انتقال معرفت علمی به شمار می آیند و در نتیجه نیروی اخلاقی و انرژی عاطفی برای فعالیت های اثر بخش آموزشی و پژوهشی را فراهم می آورند. پیشرفت علمی که در تولید دانش و تربیت موثر دانشجویان خود را نشان می دهد، تنها با تاکید بر زمینه های شناختی و فردی اتفاق نمی افتد، ارتقای کیفیت هنجاری در فضای کنشگران علمی نیز از موارد بسیار مهم است. مشاهده تناقض های موجود بین هنجارهای ذهنی ارائه شده توسط کنشگران علمی نظیر استادان و کارکنان فضای دانشگاه ها و رفتار های عملی نا همگون با هنجار ها در آنان منجر به تقویت احساس دوگانگی و گرایش به سمت هنجارهای ضد علمی در میان دانشجویان خواهد شد. به نظر می رسد تحلیل آسیب شناختی ساختارهای تعاملاتی و ارتباطاتی در فضای اجتماعی علم ضروری باشد.

از عوامل دیگر می توان به تأثیرات فرسودگی تحصیلی بر عملکرد دانشجویان اشاره نمود. احساس فرسودگی تحصیلی که خود در مواردی مانند کاهش تعهد دانشجویان نسبت به انجام کار های آموزشی، کاهش علاقه به ادامه تحصیل و کاهش میزان مشارکت علمی دانشجو پس از فارغ التحصیل شدن، نمایان می شود خود بر ویژگی های فردی دانشجویان نظیر خستگی هیجانی، زوال شخصیت و خود کارآمدی منفی تأثیر می گذارد و در نهایت زمینه بروز اقداماتی مانند تقلب را فراهم می آورد.

همچنین می توان به عواملی نظیر فقدان مکانیزم های کارآمد پاداش دهنده در زمینه تقویت هنجارهای مثبت در فضای کنشگران علمی، نادیده گرفتن بررسی آسیب شناختی گسترش روحیه مصرف گرایی در فضای دانشگاه ها، کم رنگ بودن اهمیت الگوسازی فرهنگی در زمینه پیامدهای زیان بار تقلب و عدم توجه به کاربرد انواع رسانه ها در همین بخش، توزیع نا عادلانه امتیازهای علمی در فضای کنشگران علم، اشاره نمود که همگی در یک فرایند اجتماعی در محیط دانشگاهی و در بسیاری از موارد ممکن است به شکل گیری اقداماتی نظیر

تقلب منجر شوند. با توجه به یافته‌های پژوهش و زوایای پنهان در پژوهش‌های پیشین می‌توان به چند پیشنهاد کاربردی و اجرایی در این زمینه اشاره نمود:

__ با توجه به اهمیت روابط دانشجویان با دوستان و استادان خود و تاثیر گذاری این روابط در افزایش موفقیت تحصیلی و بهبود ارزیابی آنان از خویشان، انواع آموزش‌های دانشگاهی می‌تواند از شیوه‌های فرد گرایانه و یا تعاملات اندک در کلاس درس به آموزش‌های اجتماعی و یادگیری جمعی و عملی مفاهیمی نظیر اخلاق کار علمی، فرهنگ صداقت علمی، بازدارندگی نسبت به بی اخلاقی علمی و هنجارهای تولید کننده آن در فضای مناسبات گسترده‌تر انسانی تبدیل شود.

__ تقویت نظام‌های نگهداشت منابع انسانی و حفظ سرمایه‌های اجتماعی در دانشگاهها می‌تواند در کاهش بروز اقداماتی مانند تقلب در دانشگاهها موثر باشد. این فرایند تقویت می‌تواند از طریق طراحی شیوه‌ها یی نظیر گسترش اعتماد سازی در بین دانشجویان نسبت به دانشگاه و فضای کنشگری علمی در آن، افزایش روحیه مشارکت پذیری علمی و کمک به تراکم بیشتر تولید دانش در آنان، ارتقای انسجام گروهی علمی در بین دانشجویان و شکل‌گیری پدیده "ما دانشجویان"، انجام شود.

__ توجه بیشتر به مکانیزم‌های خود کنترلی در بین دانشجویان، بخشی از این فرایند خود در ادامه شکل‌گیری پدیده "ما دانشجویان" بوجود می‌آید یعنی خود دانشجویان ناظر عملکردهای خویش و سایر دانشجویان هستند. بخش دیگری از این فرایند توسط آموزش‌های کاربردی دانشگاهی و نحوه استفاده از انواع رسانه‌ها می‌تواند صورت گیرد. این آموزش‌ها در زمینه باز اندیشی هنجارهای مثبت علمی در فرد، خود منجر به تقویت مکانیزم-های خود کنترلی و کاهش بروز پدیده‌هایی به مانند تقلب در میان دانشجویان، خواهد شد.

منابع

__ امینی، میترا، پریراد، مرجان، ریواز، سارا، ثاقب، محمد مهدی، ریواز، مژده (۱۳۹۴)، مقایسه نگرش و عملکرد دانشجویان پزشکی مقطع بالینی دانشکده پزشکی شیراز در زمینه انواع تقلب دانشگاهی (تقلب در امتحان، تقلب در بالین و تقلب در نوشتن پژوهش و مقاله)، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دوره دوازدهم، شماره ۵: ۶۱۷-۶۰۹.

__ جان ای، گلاور. راجراج. برونینگ (۱۳۷۵) روانشناس تربیتی (اصول و کاربرد آن)، ترجمه علینقی خرازی. مرکز نشر دانشگاهی.

__ خامسان، احمد، امیری، محمد اصغر (۱۳۹۰)، بررسی تقلب تحصیلی در میان دانشجویان دختر و پسر، فصلنامه اخلاق در علوم فناوری، سال ششم، شماره اول.

__ ذاکر صالحی، غلامرضا (۱۳۸۳)، درآمدی بر جامعه شناسی آموزش عالی، تهران، انتشارات کویر.

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دید گاه.../ ۸۱

—صادقی، عباس، افقی، نادر، بنا پور حمیدی، محمدحسن (۱۳۹۰)، «بررسی عوامل مؤثر بر انجام تقلب در بین دانشجویان مؤسسات آموزش عالی شهر رشت» طرح پژوهشی دانشگاه گیلان.

—علیخواه، فردین، بولاغی، مهدی، یاقوتی، هدا (۱۳۹۳)، تقلب در امتحان؛ نگاهی از درون (مطالعه‌ای در بین دانشجویان دانشگاه گیلان)، راهبرد فرهنگ، شماره بیست و هفتم.

—علیوردی‌نیا، اکبر، جانعلیزاده، حیدر، عمرانی دهکهان، سجاد (۱۳۹۴)، بررسی نقش یادگیری اجتماعی در تقلب دانشگاهی، مسائل اجتماعی ایران، سال ششم، شماره ۷۱: ۲-۱۰۳.

—فعلی، سعید، صفریور، سعید، رسولی آذر، سلیمان (۱۳۹۳)، عوامل مؤثر بر تقلب دانشجویان در آزمونهای دانشگاهی، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۷۱: ۷۷-۵۷.

—معین، محمد (۱۳۶۲) فرهنگ فارسی، تهران انتشارات امیرکبیر. جلد اول.

—میر شریف، سید مهدی (۱۳۸۲)، نقش ستیزه‌های خانواده در ایجاد کودکان خیابانی. چکیده مقالات همایش امنیت اجتماعی، اسفند.

—نیک گهر، عبدالحسین (۱۳۸۳)، مبانی جامعه‌شناسی، تهران، انتشارات توتیا.

—همتی، رضا، کریمی، سحر، زمانی، بی‌بی عشرت (۱۳۹۵)، بی اخلاقی در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی، فصلنامه اخلاق در علوم انسانی، سال دوازدهم، شماره ۲: ۱۱۶-۱۰۵.

—Batool, S, Abbas, A, & Naeemi, Z. (۲۰۰۱). Cheating behavior among undergraduate students. *International Journal of Business and Social Science*, ۲(۳).

—Brimble M, Stevenson P (۲۰۰۵). Perceptions of the prevalence and seriousness of academic dishonesty in Australian Universities. *The Australian Educational Researcher* ۳۲(۳).

—Brown.F.B.(۱۹۷۶). *Principles Of Educational And Psychological Testing*. ۲nd ed. New york: Holt, Rinehart Winston.

—Cummings, R., Maddux, C. D., Harlow, S., & Dyas, L. (۲۰۰۲). Academic misconduct in ndergraduate teacher education students and its relationship to their principled moral reasoning. *Journal of Instructional Psychology*, ۲۹(۴).

—Farnese, M. L.; C. Tramontano; R. Fida & M. Paciello. (۲۰۱۱). Cheating Behaviors in Academic Context: Does Academic Moral Disengagement Matter? *International Conference on Educaion and Educational Psychology (ICEEPSY ۲۰۱۱)*. *Procedia Social Behavioral Science*.

—Gerdeman RD (۲۰۰۰). Academic Dishonesty and the community College. Available at ERIC)ED۴۷۸۴۰: <http://www.eric.ed.gov>): Retrieved ۲۰۰۹/۹/۲۰.

_Jensen.L.A., Arnett.J.J., Feldman.S.S., Cauffman.E. ۲۰۰۲. It's Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty among High School and College Students. Contemporary Educational Psychology, Volume ۲۷, Number ۲ . pp. ۲۰۹-۲۲۸(۲۰).

_Kerkvliet, J. (۱۹۹۴). Cheating by economics students: A comparison of survey results. The Journal of Economic Education, ۲۵.

_Laura Teodora, D (۲۰۱۴). Academic cheating in college student: relations among personal values, self-esteem and mastery, Procedia- Social and Behavioral Science ۱۸۷, Available online at www.sciencedirect.com.

_McCabe, D. L. & L. K. Trevino. (۱۹۹۷). Individual and Contextual Influence on Academic Dishonesty: A Multicampus Investigation. Research in Higher Education.

_McCabe, D. L., Trevino, L. K., & Butterfield, K. D. (۲۰۰۱); Cheating in academic institutions: A decade of research. Ethics & Behavior, ۱۱(۳).

_Miranda MS. Freire C. (۲۰۱۱). Academic dishonesty: understanding how undergraduate students think & act. Braga, Portugal: ISATT Conference in University of Minho.

_Nowell, C., & Laufer, D. (۱۹۹۷). Undergraduate students cheating in the fields of business and economics. The Journal of Economic Education, ۲۸.

_Park C. (۲۰۰۳). In other (people's) words: plagiarism by University students-literature and lessons. Assessment and Evaluation in Higher Education; ۲۸ (۵): ۴۷۱-۴۸۸.

_Rettinger DA, Jordan AE (۲۰۰۵). The Relations among Religion, Motivation, and college cheating: A Natural Experiment. Ethics & Behavior ۱۵(۲).

_Run-Xian, Z., & Xiao-Pin, Z. (۲۰۰۷). On the cause of university students cheating phenomenon from the perspective of Albert Banduras reciprocal determinism. US-China Education Review, ۴(۵).

_Stanculescu, E (۲۰۱۲). Affective Tendencies in Embarrassing Situations and Academic Cheating Behavior, Procedia- Social and Behavioral Sciences ۷۸.

_Stern, E. B., & Havlicek, L. (۱۹۸۶). Academic misconduct: Results of faculty and undergraduate student surveys. Journal of Allied Health, ۱۵(۲).

_Teixeira AC, Rocha MF. (۲۰۱۰). Academic misconduct in Portugal: results from a large scale survey to University economics/business students. Journal of Academic Ethics; ۸ (۱): ۲۱-۴۱.

_Thorpe.MF., Reed.BD., Pittenger.DJ(۱۹۹۹.) Cheating The Researcher. A Study Of The Relation Between Personality measures and self- reported cheating.College student Journal.

_Wideman, M. A. (۲۰۰۸). Academic dishonesty in postsecondary education: A literature review. Transformative Dialogues: Teaching & Learning Journal, ۷(۱).